

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут агротехнологій, селекції та екології

Кафедра селекції, насінництва і генетики

**МАТЕРІАЛИ І ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ**

***“СУЧАСНІ НАПРЯМИ ТА ДОСЯГНЕННЯ СЕЛЕКЦІЇ І
НАСІННИЦТВА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР”***,
**ПРИСВЯЧЕНОЇ 75-РІЧЧЮ ЗАСНУВАННЯ КАФЕДРИ
СЕЛЕКЦІЇ, НАСІННИЦТВА І ГЕНЕТИКИ**

15 травня 2023 року

ПОЛТАВА – 2023

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ У СЕЛЕКЦІЇ РОСЛИН

Тищенко В.М., Криворучко Л.М., Дубенець М.В., Колісник А.В. ІСТОРІЯ І СЬОГОДЕННЯ СЕЛЕКЦІЙНОГО ЦЕНТРУ ПОЛТАВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ	9
Білявська Л.Г. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ НАУКОВОЇ ЛАБОРАТОРІЇ СЕЛЕКЦІЇ, НАСІННИЦТВА І СОРТОВОЇ АГРОТЕХНІКИ СОЇ В ПДАУ МОН УКРАЇНИ	11
Барилко М.Г., Захаренко В.А. ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ТА СЬОГОДЕННЯ В СЕЛЕКЦІЇ ГОРОШКУ ПОСІВНОГО (ЯРОГО) НА ПДСГДС ІМ. М.І. ВАВИЛОВА ІС І АПВ НААН	14
Білявська Л.Г., Білявський Ю.В. ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ СЕЛЕКЦІЇ СОЇ ТА ЇЇ ВПРОВАДЖЕННЯ НА ПОЛТАВЩИНІ	17
Головаш Л.М., Роговий О.Ю. КОЛЕКЦІЯ ТЕХНІЧНИХ КУЛЬТУР УСТИМІВСЬКОЇ ДОСЛІДНОЇ СТАНЦІЇ РОСЛИННИЦТВА - ЕТАПИ СТВОРЕННЯ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ	19
Самородов В.М., Поспелов С.В., Глущенко Л.А., Куценко Н.І. ЛІДІЯ ШЕЛУДЬКО (1937-2019): ІМ'Я В ЛІТОПИСІ СЕЛЕКЦІЙНОЇ НАУКИ УКРАЇНИ	22
Алдошин А.В., Білявська Л. Г. КАЛАШНИК МИКОЛА СТРАТІЙОВИЧ – МУЖНЯ І ПОРЯДНА ЛЮДИНА, ХОРОШИЙ ОРГАНІЗАТОР І НАУКОВИЙ КЕРІВНИК	26
Торбанюк М.В. ІСТОРІЯ ПОХОДЖЕННЯ ТА СЕЛЕКЦІЙНІ АСПЕКТИ КУЛЬТУРИ ПОМІДОРА	27
Харченко Ю.В., Кочерга В.Я. СТАНОВЛЕННЯ ТА СЬОГОДЕННЯ СЕКТОРУ КОРМОВИХ КУЛЬТУР УСТИМІВСЬКОЇ ДОСЛІДНОЇ СТАНЦІЇ РОСЛИННИЦТВА	30
Єгоров Д.К., Циганко В.А., Єгорова Н.Ю. ПРАКТИЧНЕ ВИКОРИСТАННЯ ЕФЕКТУ ГЕТЕРОЗИСУ У ЖИТА ОЗИМОГО	33
Коваленко Н.П., Поспелова Г.Д., Шерстюк О.Л. ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ СЕЛЕКЦІЇ ГЛАДІОЛУСА	35
Білявська Л.Г. ШЛЯХ ВИДАТНОГО СЕЛЕКЦІОНЕРА З СОЇ (до 117-річчя з дня народження селекціонера Анастасії Кирилівни Лещенко)	38
Косенко Н.П. ПЕРСПЕКТИВНІ СОРТИ ТОМАТУ ПРОМИСЛОВОГО ТИПУ	40

Біленко О.П., Філатова Н.Ф. ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ ТА РОБОТИ ВЕСЕЛОПОДІЛЬСЬКОЇ ДОСЛІДНО- СЕЛЕКЦІЙНОЇ СТАНЦІЇ	43
Кулик М.І., Рожко І.І. ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНИХ НАУКОВИХ ТЕМАТИК З ВИВЧЕННЯ РОСЛИННОГО ЕНЕРГЕТИЧНОГО РЕСУРСУ	47
Левченко Л.П., Біленко О.П. ПРО ВИЗНАЧНОГО УКРАЇНСЬКОГО СЕЛЕКЦІОНЕРА ПЕТРА ПЕТРОВИЧА ШУДРЮ (1936-2015 рр.)	49
Опара Н.М. ІСТОРИЧНІ ДОСЯГНЕННЯ СЕЛЕКЦІЙНОЇ СПРАВИ НА ПОЛТАВЩИНІ	51
Шакалій С.М., Словцова В.Д. НАРОДНОГОСПОДАРСЬКЕ ЗНАЧЕННЯ КОНОПЛІ ЗВИЧАЙНОЇ (<i>Cánnabis satíva</i>)	53
Марініч Л.Г., Жукова В.М., Клименко А.Ю. СОРГО – УНІВЕРСАЛЬНА КУЛЬТУРА	56

**СЕКЦІЯ 2. ОСОБЛИВОСТІ ВЕДЕННЯ СЕЛЕКЦІЇ І НАСІННИЦТВА
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР В УМОВАХ ЗМІН КЛІМАТУ.
ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНІХ МЕТОДІВ У ТЕХНОЛОГІЯХ
СЕЛЕКЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ ПОЛЬОВИХ КУЛЬТУР**

Макаова Б.Є., Тищенко В.М., Криворучко Л.М. СТРОКИ СІВБИ ЯК ВАЖЛИВИЙ СЕЛЕКЦІЙНИЙ ПРИЙОМ ПРИ ДОБОРАХ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ТА АНАЛІЗІ ЗРАЗКІВ РІЗНОГО ГЕОГРАФІЧНОГО ПОХОДЖЕННЯ	58
Чернобай С.В., Рябчун В.К., Мельник В.С., Капустіна Т.Б., Щеченко О.Є. УРОЖАЙНІСТЬ ТРИТИКАЛЕ ЗА ПІЗНЬООСІННЬОГО ПОСІВУ	60
Чернуський В.В., Бровко С.М., Климчук С.С. ПРІОРИТЕТНІСТЬ НАПРЯМІВ ДОБОРУ ЗА МОРФОТИПАМИ БЕЗЛИСТОЧКОВИХ (ВУСАТИХ) АБО ЛИСТОЧКОВИХ ФОРМ ГОРОХУ ПОСІВНОГО В УМОВАХ ЗМІНИ КЛІМАТУ	63
Чернобай Л.М., Понуренко С.Г. ГОСПОДАРСЬКА ЦІННІСТЬ ТА АДАПТИВНІ ВЛАСТИВОСТІ СТВОРЕНИХ ГІБРИДІВ КУКУРУДЗИ	66
Лозінський М.В., Устинова Г.Л., Самойлик М.О. ОСОБЛИВОСТІ УСПАДКУВАННЯ В F1 ДОВЖИНИ ГОЛОВНОГО СТЕБЛА ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ ЗА ГІБРИДИЗАЦІЇ СЕРЕДНЬОРОСЛИХ СОРТІВ	69
Міленко О.Г., Куценко О.М., Міленко Є.Г. СОРТОВІ РЕСУРСИ СОРГО ЗЕРНОВОГО	71

Шагурська Н.В. ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО СОРТУ ВОЄВОДА ЗА РЕСУРСОЗБЕРІГАЮЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОЩУВАННЯ В УМОВАХ ЦЕНТРАЛЬНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ ЗА ЗМІН КЛІМАТУ	74
Соколовська-Сергієнко О.Г. ВПЛИВ ҐРУНТОВОЇ ПОСУХИ НА ФОТОСИНТЕТИЧНИЙ АПАРАТ І ПРОДУКТИВНІСТЬ СОРТІВ ОЗИМОЇ ПШЕНИЦІ РІЗНОЇ ПОСУХОСТІЙКОСТІ	75
Horshchar V., Nazarenko M. ETHYLMETHANSULFONATE ACTION FOR WINNER WHEAT MUTATION BREEDING PURPOSES	78
Тригуб О.В., Воронцова В.М. ПЕРСПЕКТИВНИЙ ВИХІДНИЙ МАТЕРІАЛ ГРЕЧКИ ДЛЯ СЕЛЕКЦІЇ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ ТА АДАПТИВНІСТЬ	81
Тищенко А.В., Тищенко О.Д., Фундират К.С., Коновалова В.М., Очкала О.С. СЕЛЕКЦІЯ ПОПУЛЯЦІЙ ЛЮЦЕРНИ НА ПОСУХОСТІЙКІСТЬ	84
Власенко С.В., Копчук К.М. АДАПТИВНО-ПЛАСТИЧНІ СОРТИ ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ЗОНИ НЕСТІЙКОГО ЗВОЛОЖЕННЯ	87
Виноградова О.М. КОМБІНАЦІЙНА ЗДАТНІСТЬ ІНБРЕДНИХ ЛІНІЙ КУКУРУДЗИ	90
Власенко С.В. МЕТОДИ СТВОРЕННЯ ВИСОКОПРОДУТИВНИХ СОРТІВ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ М'ЯКОЇ НА ІВАНІВСЬКІЙ ДСС	91
Вискуб Р.С., Ващенко В.В., Василенко Т.Ф. АДАПТИВНА СЕЛЕКЦІЯ ОЗИМОЇ ПШЕНИЦІ ДОНЕЧЧИНИ ЗА УМОВ ЗМІНИ КЛІМАТУ	94
Власенко С.В., Масюк Н.О. СТВОРЕННЯ ВИХІДНОГО МАТЕРІАЛУДЛЯ СЕЛЕКЦІЇ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ З ВИКОРИСТАННЯМ ДОНОРІВ СТІЙКОСТІ ДО ПАТОГЕНУ ТВЕРДОЇ САЖКИ НА ІВАНІВСЬКІЙ ДСС	97
Ярош А.В., Рябчун В.К., Солонечна О.В. АДАПТИВНІСТЬ ТРИТИКАЛЕ ОЗИМОГО ЗА ПАРАМЕТРАМИ ГОМЕОСТАТИЧНОСТІ ТА СЕЛЕКЦІЙНОЇ ЦІННОСТІ В СХІДНОМУ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	99
Жук О.І., Стасик О.О. РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПШЕНИЦІ ЗА РІЗНИХ УМОВ РОКУ	102
Косенко Н.П. БЕЗВИСАДКОВИЙ СПОСІБ ВИРОЩУВАННЯ НАСІННЯ БУРЯКУ СТОЛОВОГО ЗА КРАПЛИННОГО ЗРОШЕННЯ В УМОВАХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ	105

Палінчак О.В. ВИКОРИСТАННЯ МАРКЕРІВ МОРФОЛОГІЧНОЇ СФЕРИ В ГЕТЕРОЗИСНІЙ СЕЛЕКЦІЇ ДИНИ ЗВИЧАЙНОЇ	107
Рожко І.І., Ритченко А.В. ВИВЧЕННЯ СОРТОВИХ РЕСУРСІВ ПРОСА ПРУТОПОДІБНОГО ЯК ВИХІДНОГО МАТЕРІАЛУ ДЛЯ СЕЛЕКЦІЇ	109
Рибальченко А.М., Миколенко Х.В. ФОРМУВАННЯ АДАПТИВНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ СОРТІВ ГОРОХУ	111
Юрченко С.О., Оборона А.В. ДОСЯГНЕННЯ, ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ТА НАПРЯМИ СЕЛЕКЦІЇ СОРГО (<i>SORGHUM</i>)	114
Мікуліна О.О., Федько Р.М., Антоненко М.О., Антоненко О.А. ВПЛИВ ОСВІТЛЕННЯ НА ФОРМУВАННЯ ГЕНЕРАТИВНИХ ОРГАНІВ У ВИХІДНИХ ФОРМ <i>SAMBUCUS NIGRA L.</i>	116

СЕКЦІЯ 3. СОРТОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ПОТЕНЦІАЛУ УРОЖАЙНОСТІ

Гангур В.В., Філоненко С.В., Філоненко В.С., Кухтін О.О. ВПЛИВ СПОСОБІВ ОСНОВНОГО ОБРОБІТКУ ҐРУНТУ НА ПОШИРЕННЯ ХВОРОБ БУРЯКІВ ЦУКРОВИХ	120
Марініч Л.Г., Єланська Л.А. ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ КУКУРУДЗИ НА СИЛОС	123
Гирка А.Д., Сидоренко Ю.Я., Бочевар О.В., Алексєєв Я.В. ВПЛИВ ПРЕПАРАТІВ ЕНДОФІТ ПЛЮС, АКМ ТА ДЕЙМОС ОКРЕМО ТА У СИСТЕМІ МІНЕРАЛЬНОГО ЖИВЛЕННЯ НА РІСТ, РОЗВИТОК РОСЛИН ТА ВРОЖАЙНІСТЬ НАСІННЯ СОНЯШНИКА	125
Марініч Л.Г., Котов А.М. ВПЛИВ СИСТЕМИ УДОБРЕННЯ НА ВРОЖАЙНІСТЬ ТА ЯКІСТЬ НАСІННЯ СОНЯШНИКА	128
Копчук К.М. ВПЛИВ СИСТЕМИ УДОБРЕННЯ ТА СІВОЗМІНИ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ НА ІВАНІВСЬКІЙ ДСС	130
Філоненко С.В., Лисак В.М., Грицай І.Ф. ПРОДУКТИВНІСТЬ БУРЯКІВ ЦУКРОВИХ ТА ЯКІСТЬ ЇХ КОРЕНЕПЛОДІВ ЗА ПОЗАКОРЕНЕВОГО ВНЕСЕННЯ РІЗНИХ ДОЗ ДОБРИВА-БІОСТИМУЛЯТОРА «БІОСТИМ БУРЯК»	133
Молдован В.Г., Молдован Ж.А. ВПЛИВ ГУСТОТИ СТОЯННЯ РОСЛИН НА ФОРМУВАННЯ МАСИ 1000 ЗЕРЕН ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ РОСЛИН КУКУРУДЗИ	136
Німенко С.С., Грабовський М.Б., Козак Л.А. ОЦІНКА РОБОТИ СИМБІОТИЧНОГО АПАРАТУ У РОСЛИН СОЇ ЗА ОРГАНІЧНОГО ВИРОЩУВАННЯ	139

Рибальченко А.М., Косенко В.Ю. ОСОБЛИВОСТІ ЕЛЕМЕНТІВ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ ГОРОХУ В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	142
Філоненко С.В., Попов О.О., Кучер А.О. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЗЕРНОВОГО ПРОДУКТИВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ КУКУРУДЗИ ЗА ПОЗАКОРЕНЕВОГО ВНЕСЕННЯ МІКРОДОБРІВ	145
Потапов А.В., Грабовский М.Б., Качан Л.М. ВПЛИВ ЗАСТОСУВАННЯ ФУНГЦИДІВ ТА МІКРОДОБРІВ НА ФОРМУВАННЯ МАСИ РОСЛИН БУРЯКІВ ЦУКРОВИХ В ПОЧАТКОВИЙ ПЕРІОД ВЕГЕТАЦІЇ	148
Філоненко С.В., Райда В.В., Ніколюк С.Г. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ КОРЕНЕВИХ ПІДЖИВЛЕНЬ БУРЯКІВ ЦУКРОВИХ У СУЧАСНИХ АГРОТЕХНОЛОГІЯХ	151
Шапран В.С. ПРОДУКТИВНІСТЬ ГОРОХУ ЗАЛЕЖНО ВІД ЕЛЕМЕНТІВ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ В УМОВАХ ЦЕНТРАЛЬНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	154
Січкач В.І., Соломонов Р.В., Орехівський В.Д., Кривенко А.І. РЕАКЦІЯ СОРТІВ ЗИМУЮЧОГО ГОРОХУ НА РІЗНІ СТРОКИ ПОСІВУ В УМОВАХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ	156
Тетерещенко Н.М. ПРОДУКТИВНІСТЬ СОРТІВ СОЇ РІЗНИХ ГРУП СТИГЛОСТІ ПІД ВПЛИВОМ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИХ ТА АБІОТИЧНИХ ЧИННИКІВ ЗА УМОВ НЕСТІЙКОГО ЗВОЛОЖЕННЯ	158
Шакалій С.М., Храпач А.О. АКТУАЛЬНІ НАПРЯМКИ І ПРОБЛЕМАТИКА У ТЕХНОЛОГІЯХ ВИРОЩУВАННЯ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА	161
Циліорик О.І., Іванов Р.Д. ЕФЕКТИВНІСТЬ СТИМУЛЯТОРІВ РОСТУ РОСЛИН В ПОСІВАХ КУКУРУДЗИ РІЗНИХ ГРУП СТИГЛОСТІ	164
Шакалій С.М., Карнаух В.С. ВИКОРИСТАННЯ ПРЕПАРАТІВ АНТИБУР'ЯН ТА ТІВІТУС НА КАРТОПЛІ	166
Сінельник К.С., Бараболя О.В. ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОЩУВАННЯ КАПУСТИ БІЛОГОЛОВОЇ	168
Циліорик О.І., Тищенко В.О. УРОЖАЙНІСТЬ ГІБРИДІВ КУКУРУДЗИ РІЗНИХ ГРУП СТИГЛОСТІ ЗАЛЕЖНО ВІД ГУСТОТИ СТОЯННЯ РОСЛИН ТА РІВНЯ МІНЕРАЛЬНОГО ЖИВЛЕННЯ	171
Баган А.В., Вережак Д.В. ПРОГРЕСИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ КУКУРУДЗИ	173

Покотило І.А., Панченко Т.В., Федорук Ю.В. ПОЛЬОВА СХОЖІСТЬ, ГУСТОТА СТОЯННЯ РОСЛИН ТА ВИЖИВАНІСТЬ ЗАЛЕЖНО ВІД НОРМ ВИСІВУ ТА ШИРИНИ МІЖРЯДЬ КОРІАНДРУ В УМОВАХ ЦЕНТРАЛЬНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	175
Баган А.В., Улізько В.М. РОЛЬ МІКРОДОБРІВ У ПІДВИЩЕННІ УРОЖАЙНОСТІ КУКУРУДЗИ	177
Палазюк Б.О., Юрченко С.О. ЗАСТОСУВАННЯ БІОСТИМУЛЯТОРІВ РОСТУ У ПОСІВАХ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ	180
Барат Ю.М., Баган А.В. ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ СОРТІВ ЯЧМЕНЮ ОЗИМОГО ЗАЛЕЖНО ВІД АГРОТЕХНІЧНИХ ФАКТОРІВ	182

СЕКЦІЯ 4. СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ КАЛІБРУВАННЯ НАСІННЯ ТА ШЛЯХИ ПОЛІПШЕННЯ ЯКОСТІ ПОСІВНОГО МАТЕРІАЛУ І СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

Шокало Н.С., Стайко В.В. ВПЛИВ БІОПРЕПАРАТІВ НА УРОЖАЙНІСТЬ І ЯКІСТЬ НАСІННЯ СОНЯШНИКУ	186
Шакалій С.М., Тутка Т.О. НЕВІДОМА ПШЕНИЦЯ - КРУПА ФРІКЕ ТА БУЛГУР	188
Шокало Н.С., Горбань І.В. ІНОКУЛЯЦІЯ НАСІННЯ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ УРОЖАЙНОСТІ СОЇ	190
Шакалій С.М., Ящик О.О. ВИРОБНИЦТВО КРУПИ З ПШЕНИЦІ В УКРАЇНІ: ЗА І ПРОТИ	192
Баган А.В., Гурба В.С. ВПЛИВ РЕГУЛЯТОРІВ РОСТУ НА УРОЖАЙНІСТЬ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ	195
Юрченко С.О., Баган М.В. ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПЕРЦЮ СОЛОДКОГО ЗАЛЕЖНО ВІД РЕГУЛЯТОРІВ РОСТУ	197

ПРОГРЕСИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ КУКУРУДЗИ

Баган А.В., доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, к. с.-г. н.,
доцент

Вережак Д.В., здобувач СВО бакалавр

Полтавський державний аграрний університет

Кукурудза звичайна (*Zea mays*) – однорічна рослина родини тонконогових. Одна з найважливіших злакових культур світу, яку вважають одним із «трьох найголовніших хлібів людства». В Україні кукурудзу вирощують переважно як кормову культуру. Її зерно є цінним концентрованим кормом для всіх сільськогосподарських тварин та птиці: 1 кілограм кукурудзяного зерна відповідає 1,34 к. од. і містить 70 г перетравного протеїну. Сухе зерно містить 9-12% білка, 4-6% жиру і 65-70% безазотистих екстрактивних речовин. У свою чергу, зерно жовтозерних гібридів містить багато каротину.

Кукурудза, як сільськогосподарська культура, відома дуже давно. Батьківщиною її вважають райони Центральної та Південної Америки, де місцеве населення вирощувало її за кілька тисяч років до нашої ери. Після відкриття Америки наприкінці XV століття її завезли в Іспанію, звідки вона швидко поширилась у Францію, Італію, Індію, Китай та інші країни, в тому числі і в Україну.

Найвищі врожаї кукурудзи в Україні можна отримати при розміщенні після пшениці озимої по чистому пару або бобових багаторічних трав. На родючих ґрунтах при достатньому удобренні і високій культурі землеробства її можна вирощувати повторно протягом 3-4 років. Не слід сіяти кукурудзу після культур, які сильно висушують ґрунт. Кращими попередниками у Лісостепу і на Поліссі є пшениця озима, зернобобові культури, картопля, а в районах достатнього зволоження – цукрові буряки. У степових та лісостепових районах кукурудзу на силос вирощують також післяукісно і післяжнивно [4, 7].

Кукурудза, розвиваючи велику кореневу систему, 70% якої розміщується в орному шарі, дуже реагує на глибину оранки. У зв'язку з цим основний обробіток ґрунту включає глибоку зяблеву оранку з попереднім луценням або без нього, якщо кукурудзу розміщують після картоплі чи цукрових буряків. На чистих полях обмежуються одним луценням на 6-8 см, на забур'яненних кореневищними бур'янами проводять дворазове луцення.

Під час весняної підготовки ґрунту застосовують основні (базові) гербіциди проти однорічних злакових і двосім'ядольних бур'янів – так звані гербіциди ґрунтової дії, наприклад, ерадікан в дозі 4,5-8 л/га, прімекстра (4-5 кг/га), трофосупер (2,5-3,4 л/га), харнес (1,5-3 кг/га) та ін. Вносять їх при настанні оптимальних строків сівби кукурудзи і не пізніше, як через 15-20 хв, загортають у ґрунт, найчастіше культиваторами. Замість ґрунтових застосовують технологічні гербіциди, які вносять безпосередньо під

передпосівну культивуацію. Це, зокрема, дуал (1,6-2,1 кг/га), ротаприм (6-8кг/га), ацетал (3-4 кг/га) та ін. Їх вносять у вигляді водних розчинів з витрачанням 200-300 л води на 1 га [3, 5].

Під кукурудзу використовують органічні і мінеральні добрива. Гній або торфогнойові компости вносять, зазвичай, під зяблеву оранку. Норму гною розраховують за вмістом у ньому азоту (5 кг в 1 т). У середньому вона становить 30-40 т/га. Така норма азоту у складі гною забезпечує найбільшу віддачу добрив і не забруднює навколишнє середовище. Під кукурудзу вносять також мікродобрива як безпосередньо у ґрунт, так і при передпосівній обробці насіння або одночасно з позакореневим підживленням рослин.

Вища продуктивність посівів кукурудзи забезпечується при дотриманні густоти середньостиглих гібридів: у південних посушливих районах Степу 25-30 тис. рослин на 1 га, у центральних, більш вологих степових районах – 35-40 тис., у північних – 40-45 тис., у Лісостепу і на Поліссі – 55-65 тис., на зрошуваних землях Степу – 70-75 тис. рослин на 1 га.

При вирощуванні скоростиглих гібридів кількість рослин на 1 га збільшують на 20-25%, а високорослих пізньостиглих – зменшують на 15-20%, порівняно із середньостиглими. Кукурудзу на силос вирощують з більшою густиною рослин, ніж на зерно, приблизно на 15-20%.

У виробництві кукурудзу на зерно збирають у качанах без їх обмолочування і з обмолочуванням. У качанах з їх одночасним доочищенням або з доочищенням кукурудзу починають збирати при вологості зерна не більше 35-40%. Зібране вологе зерно при зберіганні в траншеях, устелених плівками, консервують з додаванням спеціальних консервантів. Качани з вологістю зерна не більше 28% зберігаються у сховищах [1-2, 6].

Таким чином, технологія вирощування кукурудзи – це послідовне застосування всього комплексу робіт, пов'язаних з отриманням продукції рослинництва. Вона залежить від біологічних особливостей культури, ґрунтового-кліматичних і погодних умов, технічного оснащення та організаційно-господарських можливостей тощо.

Список літературних джерел

1. Баган А.В., Шакалій С.М., Юрченко С.О. Формування продуктивного потенціалу гібридів кукурудзи за групами стиглості. *Аграрні інновації*, 2022. №113. С. 7–11. DOI <https://doi.org/10.32848/agrar.innov.2022.13.1>

2. Баган А.В., Шакалій С.М., Юрченко С.О., Іващенко В.М., Бараболя О.В., Покотило А.В. Формування біометричних показників та рівня урожайності гібридів кукурудзи за групами стиглості. *Зрошуване землеробство*. 2022. №77. С. 5–8. DOI: <https://doi.org/10.32848/0135-2369.2022.77.1>.

3. Василенко Р.М. Продуктивність різностиглих гібридів кукурудзи в умовах південного Степу України. *Таврійський науковий вісник*. № 98. С. 25–29.

4. Влащук А.М., Желтова А.Г., Колпакова О.С. Шляхи збільшення виробництва зерна сучасних гібридів кукурудзи. *Новітні технології*

вирощування сільськогосподарських культур: V міжнарод. наук.–практ. конф. : тези доп. Вінниця, 2016. С. 38–39.

5. Зуза В.С. Вплив забуряненості посівів на врожай кукурудзи. *Вісник аграрної науки.* 2004. №6. С. 15–17.

6. Лавриненко Ю.О., Заєць С.О., Василенко Р.М. Елементи технології вирощування кукурудзи на півдні України. *Пропозиція,* 2016. № 6. С. 58–60.

7. Ярош Ю.М., Трусів Б.А. Технологія виробництва сільськогосподарської продукції. К.: Український Центр духовної культури, 2005. 524 с.

ПОЛЬОВА СХОЖІСТЬ, ГУСТОТА СТОЯННЯ РОСЛИН ТА ВИЖИВАНІСТЬ ЗАЛЕЖНО ВІД НОРМ ВИСІВУ ТА ШИРИНИ МІЖРЯДЬ КОРІАНДРУ В УМОВАХ ЦЕНТРАЛЬНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Покотило І.А., к. с.-г. н., доцент

Панченко Т.В., к. с.-г. н., доцент

Федорук Ю.В., к. с.-г. н.

Білоцерківський національний аграрний університет

У нашій дослідній роботі було проаналізовано чотири норми висіву за різних способів сівби: 1,5; 2,0; 2,5; 3,0 млн. плодів/га, а також чотири ширини міжрядь: 15; 30; 45 та 60 см. Отримані результати показали, що за сприятливих умов вирощування на конкуренцію між рослинами, в першу чергу, впливає норма висіву плодів, зміна кількості рослин залежно від способу сівби в таких умовах незначна, і зменшується на 4-5 % в бік збільшення ширини міжрядь.

Ключові слова: коріандр, норма висіву, ширина міжрядь, польова схожість, густина стояння рослин, виживаність.

На сьогоднішній день коріандр є однією з культур, яка може принести сільгоспвиробнику відчутний дохід [1]. Тому площі для вирощування цієї культури починають збільшуватися [2], навіть у регіонах де дану культуру раніше майже не вирощували [3].

Норму висіву плодів коріандру науковці пов'язують зі способом сівби [4-6]. Так, за суцільного рядового посіву з шириною міжрядь 15 см рекомендована норма висіву складає 2,5 млн. схожих плодів на 1 га, а за широкорядного способу сівби з міжряддями 45 і 60 см відповідно 2,0 і 1,5 млн. схожих плодів на 1 га. Нами було досліджено чотири способи сівби із міжряддям 15; 30; 45 і 60 см, поряд із цим при кожному способі сівби нами було досліджено чотири норми висіву, що рекомендовані для кожного способу сівби: 1,5; 2,0; 2,5; 3,0 млн. схожих плодів/га.